

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą
Firma Ogólnobudowlana M. w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w W.

przy udziale zainteresowanego C. T.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 29 września 2020 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę
240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 lutego 2015 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. stwierdził, że C. T. jako zleceniobiorca u płatnika składek Firmy Ogólnobudowlanej M. M. Ł. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie wskazanym w tej decyzji z określoną tam podstawą wymiaru składek.

Od powyższej decyzji M. Ł. wniósł odwołanie.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego organ rentowy wniosł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 4 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy umowy łączące C. T. oraz odwołującego były umowami o dzieło, czy też umowami o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednie przepisy o umowie zlecenia. W rezultacie kwestią sporną było to, czy C. T. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy dla płatnika składek Firmy Ogólnobudowlanej M. M. Ł. w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji. Po dokonaniu oceny stanu faktycznego oraz prawnego w sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że płatnik zawarł z ubezpieczonym klasyczne umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, które generują skutek, także w postaci obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

W apelacji płatnik składek zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w W. w całości zarzucając naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 189 k.p.c. w związku z art. 1 k.p.c. i art. 2 § 1 i art. 2 § 3 k.p.c. oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. przepisów Kodeksu cywilnego oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Apelujący wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie złożonego odwołania.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 r. uznał apelację za bezzasadną. Sąd ten potwierdził prawidłowość ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy, akceptując również ocenę dowodów dokonaną przez tamten Sąd, aczkolwiek dokonał w tym względzie ustaleń uzupełniających. W wyniku dokonanej analizy Sąd Apelacyjny stwierdził, że sporne umowy należą do umów starannego działania, tj. umów o świadczenia usług (art. 750 k.c.), a nie, jak chce odwołujący się płatnik – do umów rezultatu, tj. umów o dzieło (art. 627 k.c.). Dlatego też, w sprawie zostały prawidłowo zastosowane przepisy prawa materialnego, a więc art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy systemowej.

Pismem z dnia 14 marca 2019 r. płatnik składek wniosł skargę kasacyjną, skarżąc wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w całości, twierdząc, że wyrok rażąco narusza przepisy prawa materialnego oraz procesowego, tj. art. 750 k.c., art. 627

k.c. w związku z art. 628 § 1 k.c., art. 83 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i pkt 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 1, art. 2 § 1 k.p.c. w związku z art. 189 k.p.c. poprzez błędną ich wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie. W sprawie również, zdaniem skarżącego występuje istotne zagadnienie prawne. W ocenie skarżącego, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego organ rentowy nie może samodzielnie ustalać istnienia określonego stosunku cywilno-prawnego w miejsce innego stosunku, nawiązanego przez strony zgodnie z zasadą swobody umów, natomiast w przedmiotowej sprawie występuje umowa o dzieło a nie umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu generujące obowiązek podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Skarżący wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika powoda.

Pismem z dnia 26 kwietnia 2019 r. organ rentowy odpowiedział na skargę kasacyjną podtrzymując dotychczasowe stanowisko, wskazując o oddaleniu skargi kasacyjnej powoda jako bezzasadnej oraz o zasądzeniu od powoda na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać,

że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134, postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., III UK 178/17). Ponadto skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 266/13).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że Skarżący wykazali istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością

orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia. Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., V CSK 327/19, LEX nr 2772828).

Ponadto, zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2020 r., V CSK 343/19, LEX nr 3008568). Zagadnienie przedstawione w skardze kasacyjnej nie wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, gdyż zostało ono już

rozstrzygnięte w orzecznictwie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 22 listopada 2018 r., II UK 479/17 (LEX nr 2580557), wydanym w sprawie między tymi samymi stronami (odwołującym się płatnikiem składek i organem rentowym), w tożsamym stanie faktycznym, „art. 189¹ k.p.c. odnosi się do organu podatkowego a nie do ZUS. Wprowadzając tę regulację prawodawca nie objął nią organu rentowego (ZUS). Art. 31 ustawy systemowej nie wymienia wśród stosowanych odpowiednio przepisów Ordynacji podatkowej art. 199a. Potwierdza to, że nie ma trybu sądowego, takiego jak w art. 189¹ k.p.c. w odniesieniu do decyzji ZUS. Procedura taka musiałaby być wyraźnie wskazana przez ustawodawcę, bo ustalenie stosunku prawnego lub prawa w rozumieniu art. 189 k.p.c. dotyczy stosunku cywilnoprawnego, a takim nie jest stosunek ubezpieczenia społecznego (ma charakter publicznoprawny). ZUS nie jest stroną stosunku cywilnoprawnego (umowy o dzieło czy umowy zlecenia). Nie chodzi więc o interes prawny w sprawie cywilnej (art. 189 k.p.c.) lecz o realizację ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w której pozwany ma samodzielną podstawę do wydawania decyzji – art. 83. Warunkiem wydania spornej decyzji nie było uprzednie wystąpienie przez pozwanego organu rentowego z powództwem na podstawie art. 189¹ k.p.c. (ani na podstawie art. 189 k.p.c.). Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi tylko w ujęciu formalnym (art. 1 i art. 2 k.p.c.), a nie materialnym. Nie ma też sprawy cywilnej bez uprzedniego wydania decyzji przez ZUS – art. 477⁹ k.p.c. (wyjątek, gdy odwołanie wniesiono w związku z niewydaniem decyzji jedynie to potwierdza – art. 477¹⁴ § 3 k.p.c.). Przeszkodą do wydania decyzji nie były art. 7 i 87 ustawy zasadniczej. Pozwany ma samodzielne prawo do kontroli tytułu ubezpieczenia i podstawy wymiaru składek, nie tylko na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych a także na podstawie art. 58 k.c.” Podobnie Sąd Najwyższy orzekł w następujących sprawach : z dnia 6 listopada 2019 r., II UK 318/18, z dnia 8 października 2019 r., II UK 317/18, z dnia 8 października 2019 r., II UK 305/18, z dnia 10 września 2019 r., II UK 377/18, z dnia 20 sierpnia 2019 r., II UK 319/18, z dnia 29 maja 2019 r., II UK 214/18, z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17, z dnia 5 grudnia 2019 r., II UK 383/18.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy także zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną

przez Sądy obydwu Instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jako w sentencji.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w zakresie kosztów zasądza się od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.